

Sektor Bildning

Förskolans arbete med att främja likabehandling och förebygga diskriminering och kränkande behandling

2024 Förskolan Granen

Foto: CIENPIES Design

Innehållsförteckning

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Främja likabehandling	4
2.1 Trygghet/Ålder.....	5
2.2 Självkänsla/Kön, könsöverskridande	5
2.3 Empati/Funktionsnedsättningar	5
2.4 Respekt/Etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning.....	5
3. Förebyggande arbete – Aktiva åtgärder	6
3.1 Plan mot diskriminering och kränkande behandling.....	6
3.1.1 Uppföljning och kartläggning av risker för kränkningar.....	6
3.1.2 Analys och bedömning av orsakerna till upptäckta risker	6
3.1.3 Planering och genomförande av åtgärder	7
3.1.4 Utvärdering.....	7
4. Arbetsgång vid kännedom om upplevda kränkningar.....	7
5. Bilagor.....	8

1. Inledning

Förskolans arbete med att främja likabehandling och förebygga diskriminering och kränkande behandling följer kommunens *Riktlinjer för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling* (Beslutad 2022-11-10).

Vision

Förskolorna i Östhammars kommun ska vara en plats där alla barn har rätt till en trygg lärandemiljö fri från diskriminering och kränkande behandling. Utbildning och undervisning ska genomsyras av värdegrundsfrågor där olikheter ses som en tillgång.

Mål

Vårt mål är att inget barn får utsättas för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Syfte

Syfte med arbetet är att främja likabehandling och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Det främjande arbetet handlar om att hitta och stärka positiva förutsättningar för att alla barn ska ha lika rättigheter och möjligheter. Det förebyggande arbetet siktar på att minimera risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Lagar och förordningar

Arbetet regleras i följande lagar och förordningar:

- FN:s konvention om barns rättigheter¹
Barnkonventionen sätter barnperspektivet och barns rätt till likabehandling i fokus. Konventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid skall komma i främsta rummet. Den talar om rätten till liv och utveckling, om barns rätt till inflytande och att få göra sin röst hörd i allt som angår dem.
- Diskrimineringslagen²
Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder (de sju diskrimineringsgrunderna). Den som bedriver utbildning får inte diskriminera något barn.
- Skollagen³
Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn. (6 kap 6 §)
Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och

¹ UNICEF Sverige (2023) Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter.

<https://beta.unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

² Diskrimineringslag (2008:567)

³ Skollag (2010:800) 6 kap 7 och 8 §§

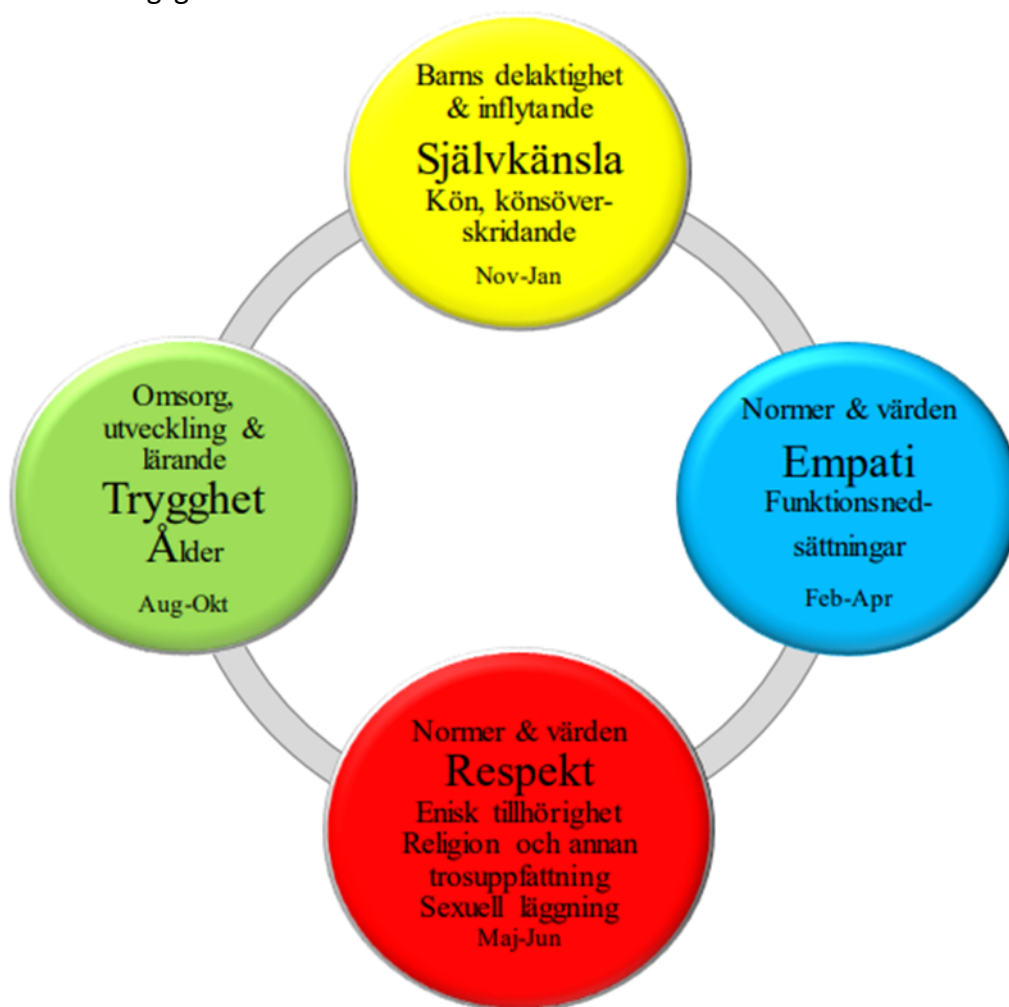
elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Hur de planerade åtgärderna genomförts ska beskrivas i efterföljande års plan. (6 kap 7 och 8 §).

- Läroplan för förskolan⁴

Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering [...] eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Förhållnings sättet hos alla som verkar i förskolan, och deras sätt att agera och tala om något, påverkar barnens förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. Därför är alla som verkar i förskolan viktiga som förebilder. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation.

2. Främja likabehandling

Förskolans arbete med att främja likabehandling sker kontinuerligt utifrån nedanstående områden som är kopplade till förskolans läroplan (kursiverad text tagen ur Lpfö18)⁵ och diskrimineringsgrunderna. Detta dokumenteras i Unikum.

⁴ Skolverket (2018) Läroplan för förskolan (Lpfö18) sid 5.

⁵ Ibid

2.1 Trygghet/Ålder

- *Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla sin identitet och känner trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet*
- *Vi gör medvetna val i gruppindelningar utifrån barnens intressen och behov*

2.2 Självkänsla/Kön, könsöverskridande

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *Förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *Förståelse för demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem*
- *Förskolan ska aktivt och medvetet främja alla barns lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet*
- *Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande*

2.3 Empati/Funktionsnedsättningar

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *respekt och förståelse för att alla människor har lika värde och de mänskliga rättigheterna*
- *Alla barn ska få en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt*

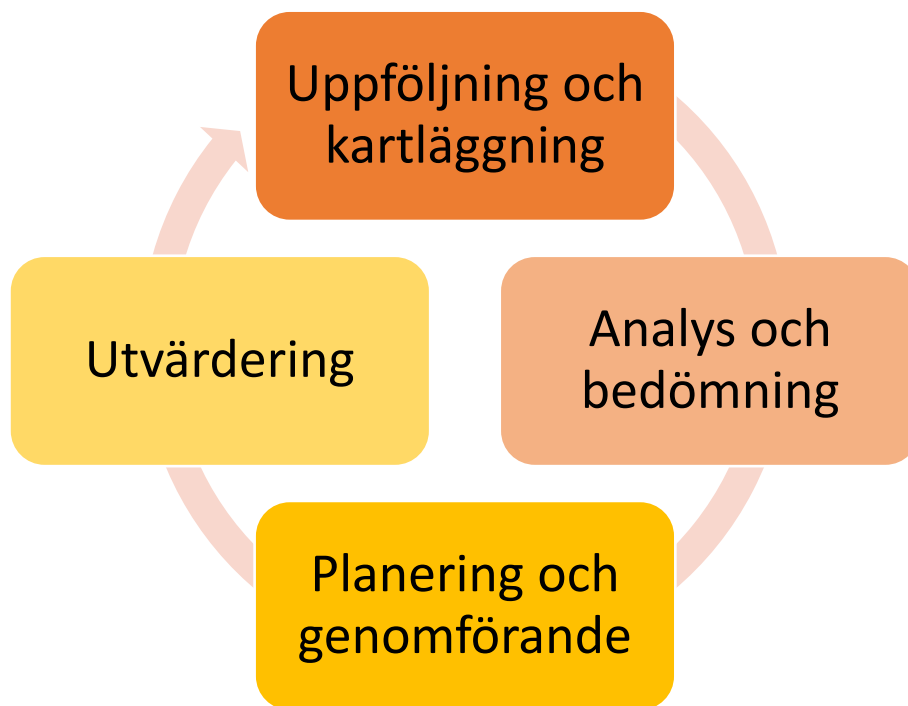
2.4 Respekt/Etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, sexuell läggning

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhälle*
- *Förskolan är en social och kulturell mötesplats som ska främja barnens förståelse för värdet av mångfald*

3. Förebyggande arbete – Aktiva åtgärder

Aktiva åtgärder omfattar samtliga sju diskrimineringsgrunder (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder) och är ett arbete som ska ske kontinuerligt i fyra steg.⁶

Aktiva åtgärder innebär att arbeta för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter för barn. Arbetet med aktiva åtgärder sker i samverkan med barn och vårdnadshavare och omfattar hela utbildningen såsom exempelvis pedagogiskt material, lärmiljö inne/ute samt bemötande i vardagen. Varje avdelning dokumenterar det förebyggande arbetet i en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Rektor dokumenterar arbetet i den årliga kvalitetsrapporten.

3.1 Plan mot diskriminering och kränkande behandling

3.1.1 Uppföljning och kartläggning av risker för kränkningar

- Redogör för uppföljningen och utvärderingen av föregående års planerade åtgärder.
- Gör en kartläggning och skriv ned de risker ni identifierat via exempelvis diskussioner, observationer, intervjuer, trygghetsvandringar.

3.1.2 Analys och bedömning av orsakerna till upptäckta risker

Analysera och reflektera kring orsakerna till riskerna och hindren som identifierats i kartläggningen.

⁶ Diskrimineringslag (2008:567) 3 kap

3.1.3 Planering och genomförande av åtgärder

Sätt upp konkreta och uppföljningsbara mål ni kommer arbeta med för att förhindra/förebygga de risker ni identifierat. Bestäm åtgärder för att nå målen. Gör en tidsplan för genomförandet av åtgärderna. Besluta vem som ansvarar för att följa upp respektive åtgärd.

3.1.4 Utvärdering

Utvärdera och analysera åtgärderna. Har åtgärderna gett resultat? Hur ser vi det? Hur går vi vidare? Behövs kompletterande åtgärder?

4. Arbetsgång vid kännedom om upplevda kränkningar

I styrdokumentet *Riktlinjer för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling* (Beslutad 2022-11-10) finns i kapitel 3. *Arbetsgång vid kännedom om upplevda kränkningar eller trakasserier*. Denna ska följas vid kännedom om upplevda kränkningar i förskolan med nedanstående tillägg då vuxen kränker barn.

- När personal eller vårdnadshavare kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål. Visa tydligt att du är på barnets sida.
- Ta den vuxne åt sidan och ställ frågor om hur den tänkte/menade samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Rektor informeras och ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser.
- Verksamhetschef informeras alltid och håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna upphört.

5. Bilagor

Definitioner

Kränkande behandling

”Kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet.”⁷

Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer. Ett barn kan bli utsatt för kränkande behandling av personal eller andra barn. Kränkande behandling kan till exempel vara nedsättande ord eller knuffar, men kan även bestå av utfrysning.⁸

Diskriminering

Lagen förbjuder sex former av diskriminering. Diskriminering är att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, kopplat till någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen (2008:567).⁹

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

⁷ Skollag (2010:800) 6 kap 3 §

⁸ [Kränkande behandling, mobbning och diskriminering - Skolverket](#) Hämtad 2023-06-20

⁹ Diskrimineringslag (2008:567) 1 kap 4 §

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

2023/2024, Förskolan Granen

Uppföljning och kartläggning av risker för kränkningar

- Redogör för uppföljningen och utvärderingen av föregående års planerade åtgärder. Sammanfattning från förskolan Granens tre avdelningar läsåret 22/23:

Det goda resultatet som vi sett har betydelse genom vårt arbetssätt som nära samtal med barnen, att visa på att vad barnets röst är betydelsefull, finnas nära för att kunna stötta och hjälpa barnen samt poängtera barnens rättigheter är viktigt att lyfta fram som framgångsfaktor. Även att låta och få barnen att våga prova på nytt för att känna och utveckla självständighet.

För att nå dit vi är idag har en viktig åtgärd varit att dela upp barnen i mindre grupper, fortsatt att skapa tydliga rutiner för dagen samt att direkt ingripa vad än det gäller.

Vi har fortsatt utveckla rolleken och fortsätter stötta och utmana barnen i själva kunna lösa konflikter genom att ge dem fler verktyg.

Vi behöver hittat andra former på vår kompassol för att tydliggöra dess innebörd för alla. Utvärderingen visade att vi behöver utveckla känslarbetet hos varje barn genom att samtala, dramatisera och med musik. Här behöver vi fortsätta arbetet framöver. Att göra barnen medvetna om att de har rätt att påverka sin utbildning visar analysen också som att göra dem mer delaktiga i planeringar och utvärderingar

- Gör en kartläggning och skriv ned de risker ni identifierat via exempelvis diskussioner, observationer, intervjuer, trygghetsvandringar.

Vi har, efter vår pedagogiska årshjul där de sju diskrimineringsgrunderna finns kopplade, identifierat följande:

Ålder:

Risker som vi kan se är att grupper delas in efter ålder, kränkningar i leken som exempelvis, "du får inte vara med för att du är för liten". Barn i behov av särskilt stöd kan bli kränkta för att de inte klarar av det som andra barn gör.

Självkänsla, kön/genus, könsöverskridande identitet:

En risk kan vara att barn utesluter varandra ur lek på grund av kön men det är inte något som vi sett något av.

Empati, funktionsnedsättningar:

En risk kan vara att barn i behov av särskilt stöd blir kränkta för att de inte gör som alla andra.

Respekt, etisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning:

En risk kan vara att barn kränker varandra vid måltiderna då vissa barn äter annan kost.

Vi behöver hitta andra former på vår kompassol för att tydliggöra dess innebörd för alla. Trygghetsvandringar ska genomföras på ett annat sätt genom att sitta enskilt med varje barn, och med bildstöd samtala kring miljöer. Det hoppas vi blir ett bättre forum för barnen.

Vår plan redvideras under året och med detta arbete hoppas vi det tydliggör arbetet än mer för oss pedagoger

Analys och bedömning av orsakerna till upptäckta risker

Analysera och reflektera kring orsakerna till riskerna och hindren som identifierats i kartläggningen.

Trygghet och ålder:

Viktigt med aktiva och närvarande pedagoger.

Trygghetsvandring

Självkänsla, kön/genus, könsöverskridande identitet.

Viktigt med närvarande pedagoger.

Empati, funktionsnedsättningar:

Viktigt med närvarande pedagoger som vågar svara och förklara när barnen frågar eller kommenterar.

Respekt, etisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning.

Viktigt med närvarande pedagoger som är uppmärksamma på hur barnen pratar med och om varandra.

Planering och genomförande av åtgärder

Sätt upp konkreta och uppföljningsbara mål ni kommer arbeta med för att förhindra/förebygga de risker ni identifierat. Bestäm åtgärder för att nå målen. Gör en tidsplan för genomförandet av åtgärderna. Besluta vem som ansvarar för att följa upp respektive åtgärd.

Använd följande rubriker för varje mål ni valt att arbeta med:

Mål

Åtgärd/er

Ansvarig

Tidsplan

Mål: undervisningsgrupper utifrån individ och behov.

Åtgärder: uppföljning av undervisningsgrupper på utvecklingsdag i januari.

Ansvarig: Alla pedagoger

Tidsplan: hela terminen

Mål: Lekzoner, närvarande pedagoger i leken.

Åtgärder: Lekzoner inne, med bildstöd med antal barn

Ansvarig: Struktur för ansvarig pedagog finns på avdelningen.

Tidsplan: hela terminen

Mål: Lärmiljöer som alla barn kan delta i oavsett kön.

Åtgärder: När vi förändrar lärmiljöer tänker vi på att de ska vara könsneutrala.

Ansvarig: Alla pedagoger

Tidsplan: Hela terminen

Mål: Varierad litteratur, som visar på olikheter.

Åtgärder: Se till att det finns en variation i litteraturen, som exempelvis visar olika, kön, ålder, funktionsvariationer, hudfärg, religion, osv.

Ansvarig: Alla pedagoger

Tidsplan: Hela terminen.

Mål: Inkluderande miljö, att alla ska få känna sig delaktiga.

Åtgärder: Bildstöd. Aktiva och närvarande pedagoger. Möta barnen där de är.

Ansvarig: Alla pedagoger

Tidsplan: Hela terminen

Mål: Lyfta olikheter på ett positivt sätt. Att väga svara och förklara.

Åtgärder: Vid exempelvis traditioner/högtider pratar vi om att olika familjer firar på olika sätt.

Ansvarig:

Alla pedagoger.

Tidsplan: Hela terminen.

Utvärdering

Utvärdera och analysera åtgärderna. Har åtgärderna gett resultat? Hur ser vi det? Hur går vi vidare? Behövs kompletterande åtgärder?

Använd följande rubriker för att utvärdera de mål ni arbetat med:

Mål

Utvärdering av åtgärd/er

Analys

Mål: undervisningsgrupper utifrån individ och behov

Utvärdering av åtgärder: Vi upplever att alla barn är trygga och tycker att det är roligt i sin grupp. Detta ser vi genom att alla vet vilken grupp de tillhör och att de vet var de ska gå eller vilken vuxen de ska följa med när det är dags för grupp.

Analys: Det har varit positivt att vi har varit två pedagoger i varje grupp för att kunna ha undervisning på flera nivåer inom gruppen. Vi har sett en utveckling hos barnen genom att vi har låtit dem testa och försöka själva, innan vi går in och hjälper. Vi ser också att en tydlig struktur (med bildstöd) skapar trygghet och att barnen vet vad som ska hända.

Mål: lektioner, närvarande pedagoger i leken.

Utvärdering av åtgärder: Att komma igång med arbetet med lektioner har tagit lång tid, vi arbetar vidare med detta.

Analys: Vi fortsätter att arbeta för att få in en bra rutin för lektionerna. Vi personal måste bli bättre på att vara i lektionerna. Vi har beslutat att vi ska fotografera oss pedagoger och sätta upp vid aktivitetstavlan för att tydliggöra för alla. Vi kommer ha en styrd och en fri aktivitet i ateljén. Madde fotar de nya miljöerna och sätter upp antal i varje rum.

Mål : Lärmiljöer som alla kan delta i oavsett kön.

Utvärdering av åtgärder: Vi har inte upplevt att något barn blivit uteslutet ur lek eller inte kunnat delta på grund av kön.

Analys: Vi fortsätter med att försöka skapa inkluderande lärmiljöer och uppmuntrar barn till att våga ta plats och prata.

Mål: Varierad litteratur

Utvärdering av åtgärder: Vi byter ut böcker på avdelningen men kan bli bättre på att verkligen se till att det finns en variation. Vi tänker att vi skriver ut en checklista från Olika förlag där vi kan pricka av vilka typer av böcker som används på avdelningen.

Analys: Vi har skrivit ut checklistan men ännu inte hunnit gå igenom böckerna på avdelningarna. Detta arbete fortsätter vi med. Vi vet att vi tidigare har gjort en beställning på böcker från Olika förlag, utifrån denna checklista. Dessa böcker som finns på förskolan behöver vi sprida ut på alla avdelningar. Vid nästa beställning av böcker kan vi tänka på att beställa några tjockare mer hållbara böcker för de yngre barnen, utifrån denna checklista.

Mål: Inkluderande miljö, att alla ska få känna sig delaktiga. Trygghetsvandring

Utvärdering av åtgärder: Vi har blivit bättre på att använda bildknipporna. Lekzonerna inne på eftermiddagen har kommit igång och fungerar.

Analys: Vi arbetar vidare med lekzonerna inne och hjälper barnen att hitta sitt namn när de ska välja rum. Systemet där barnen kan välja rum fungerar bra. Trygghetsvandring genom vårt nya arbetssätt har tydligare visat på barneets egna upplevelse av förskolan och dess miljöer. Här behöver uppföljningen utvecklas.

Mål: Lyfta olikheter på ett positivt sätt. Att våga svara och förklara.

Utvärdering av åtgärder: Matsituationen har blivit en naturlig undervisningstillfälle då vi på ett naturligt sätt samtalar om våra olikheter och tro.

Analys: Vi har lagt stor vikt vid att vara närvarande pedagoger i barnens interaktion med varandra. Då vi uppmärksammat att många barn haft stort behov av stöttning i sociala sammanhang för att förstå innebörden att visa respekt för varandra Vi ska även kartlägga relationer på individnivå.